

LAUSUNTO

Sosiaali- ja terveysministeriö
kirjaamo@stm.fi

VIITE Lausuntopyyntöne 31.1.2017, STM068:00/2015

LAUSUNTOPYYNTÖNNE LUONNOKSESTA SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON VALINNANVAPAUSSLAINSÄÄDÄNNÖKSI

Pyysitte tietosuojavaltuutetulta lausuntoa sosiaali- ja terveysministeriössä valmistelusta luonnoksesta valinnanvapauslainsäädännöstä annettavaksi hallituksen esitykseksi. Suomessa toteutetaan hallitusohjelman ja hallituksen linjausten mukaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus. Osana sitä valmistellaan lainsäädäntö asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa. Laki asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (valinnanvapauslaki) määrittelee mm., miten asiakas voi valita julkisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajan. Kyseessä olevan ehdotuksen tarkoituksena on mm. edistää sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden mahdollisuuksia valita palvelun tuottaja. Lakia sovelletaan maakunnan järjestämistuulle kuuluvaan sosiaali- ja terveydenhuoltoon. Jatkovalmistelussa lakiluonnosta täydennetään ja tarkennetaan maakunnan ohjaus- ja seurantajärjestelmää koskevien sekä tuottajien oikeuksien ja velvoitteiden täsmentämiseksi erityisesti asiakas- ja maksutelijärjestelmässä. Valinnanvapauslainsäädäntöä on valmisteltu maakunta- ja sote-uudistukseen liittyen. Valinnanvapauslainsäädäntöön liittyen potilaslakiin ja sosiaali- huollon asiakaslakiin esitetään liitettäväksi uudet säännökset tuetusta päätöksenteosta.

TIETOSUOJAVALTUUTETUN LAUSUNTO

Yleistä henkilötietojen käsittelystä säätämisestä

Suomen perustuslaki

Perustuslain (731/1999) 10 § turvaa yksityisyyden suojan perusoikeutena jokaiselle. Pykälän mukaan henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on esimerkiksi lausunnoissaan PeVL 14/1998 vp ja 13/2016 vp todennut, että tämän henkilötietojen suojaa koskevan perusoikeussäännöksen kannalta tärkeitä sääntelykohteita ovat ainakin:

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihantie 9 6. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

- * rekisteröinnin tavoite,
- * rekisteröitävien henkilötietojen sisältö,
- * niiden sallitut käyttötarkoitukset mukaan luettuna tietojen luovutettavuus ja tietojen säilytysaika henkilörekisterissä
- * sekä rekisteröidyn oikeusturva samoin kuin näiden seikkojen sääntelemisen kattavuus ja yksityiskohtaisuus lain tasolla. Perustuslakivaliokunta on myöhemmin todennut lailla säätämisen vaatimuksen ulottuvan myös mahdollisuuteen luovuttaa henkilötietoja teknisen käyttöyhteyden avulla (PEVL 12/2000vp, s.5).

Hallintovaliokunnan, jonka toimialaan henkilötietokysymykset kuuluvat, linjanvedot henkilötietojen käsittelyn sääntelystä vastaavat perustuslakivaliokunnan edellä mainittua kantaa. Tämä käy ilmi muun muassa hallintovaliokunnan lausunnoista HaVL 16 ja 19/1998 vp sekä hallintovaliokunnan mietinnöistä HaVM 25 ja 26/1998 vp. Hallintovaliokunnan mukaan lain tasolla on ilmevä ainakin perustuslakivaliokunnan edellä mainitussa lausunnossa mainitut asiat. Asetustasolla on hallintovaliokunnan kannan mukaan mahdollista antaa rekisterin tietosisältöä täydentäviä ja tarkentavia säännöksiä, kunhan lakitekstin perusteella voidaan riittävän selkeästi päätellä asetuksen tasoisen sääntelyn sisältö. Hallintovaliokunta pitää kuitenkin asianmukaisena lähtökohtana pyrkimystä mahdollisimman yksityiskohtaisesti säätää henkilötietojen suojaan liittyvistä seikoista jo lain tasolla.

Perustuslakivaliokunnan ja hallintovaliokunnan edellä mainitut linjanvedot henkilörekistereiden ja henkilötietojen käsittelystä sääntelystä on otettava huomioon myös silloin kun tällaisia säännöksiä on tarkoitus sisällyttää erityislainsäädäntöön ja kun erityislainsäädännön säädöksiä ja niiden mahdollisia tarkistamistarpeita arvioidaan.

Euroopan unionin yleinen tietosuoja-asetus

Yleinen tietosuoja-asetus (2016/679; myöhemmin tietosuoja-asetus) on tullut voimaan 24.5.2016 ja sen soveltaminen alkaa 25.5.2018. Koska sitä ei vielä sovelleta, sen soveltamisesta ei ole muodostunut kansallista tai Euroopan unionin tuomioistuimen käytäntöä. Tietosuoja-asetus on suoraan sovellettavaa lainsäädäntöä.

Tietosuoja-asetuksen kannalta tulee arvioida, voidaanko ehdotettuja lainsäätötoimenpiteitä toteuttaa kansallisen liikkumavaran puitteissa. Kansallinen erityislainsäädäntö on mahdollinen niissä tilanteissa, joissa se asetuksessa nimenomaan sallitaan. Tulee myös arvioida, onko kansallinen lainsäädäntö tarpeellinen asetuksen säännösten täydentämiseksi. Siltä osin kuin tietosuoja-asetuksessa ei ole kansallista liikkumavaraa, sen tekstiä ei voida muotoilla kansallisessa lainsäädännössä uudelleen. Myöskään asetuksen määritelmiä ei voida toistaa kansallisessa lainsäädännössä eikä niitä voida muotoilla uudelleen.

Tietosuoja-asetuksessa rekisterinpitäjän velvoitteiden määräytymisen osalta on omaksettava riskiperusteinen lähestymistapa. Riskiperusteinen lähestymistapa tarkoittaa, että tietosuoja-asetuksen velvoitteet ja asianmukaiset suojatoimet on suhteutettava henkilötietojen käsittelystä rekisteröidyn oikeuksille ja vapauksille aiheutuvaan riskiin.

Tietosuoja-asetuksen soveltamisen alkaessa tulee henkilötietojen käsittelylle olla asetuk-

---

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

3/8

sen 6 artiklan mukainen oikeudellinen perusta. Kansallinen, asetusta tarkentava lainsäädäntö on mahdollista henkilötietojen käsittelyn perustuessa 6(1)(c) ja 6(1)(e) kohtiin. Henkilötietojen käsittelyn oikeudellinen peruste vaikuttaa osittain niihin oikeuksiin, joita rekisteröidyllä on käytettävissään. Rekisteröidyn oikeuksia on esimerkiksi oikeus vastustaa henkilötietojensa käsittelyä.

Käsittelyn tarkoitus määritellään kyseisessä käsittelyn oikeusperusteessa tai, 1 kohdan e alakohdassa tarkoitettussa käsittelyssä, sen on oltava tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi.

Tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c tai e alakohdan kansallista liikkumavaraa käytettäessä, kansallinen lainsäädäntö voi sisältää yksityiskohtaisempia säännöksiä asetuksen sääntöjen soveltamisen mukauttamiseksi määrittelemällä täsmällisemmin tietojenkäsittely- ja muita toimenpiteitä koskevat erityiset vaatimukset, kuten:

- yleisiä edellytyksiä, jotka koskevat rekisterinpitäjän suorittaman tietojenkäsittelyn lainmukaisuutta;
- käsiteltävien tietojen tyyppiä;
- asianomaisia rekisteröityjä;
- yhteisöjä joille ja tarkoituksia joihin henkilötietoja voidaan luovuttaa;
- käyttötarkoitussidonnaisuutta;
- säilytysaikoja;
- käsittelytoimia ja -menettelyjä, mukaan lukien laillisen ja asianmukaisen tietojenkäsittelyn varmistamiseen tarkoitettut toimenpiteet, kuten toimenpiteet muita IX luvussa esitettyjä erityisiä tietojenkäsittelytilanteita varten.

Erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja (eli arkaluonteisia henkilötietoja) käsiteltäessä on lisäksi jonkun 9 artiklan 2 kohdan täytyttävä. Moni tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan arkaluonteisten henkilötietojen käsittelyn oikeuttavista kohdista edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä on säädetty asianmukaisista ja erityisistä toimenpiteistä rekisteröidyn perusoikeuksien ja etujen suojaamiseksi. Lisäksi on otettava huomioon 9 artiklan 3 kohdan säännös, jonka mukaan 9 artiklan 2 kohdan h alakohdan esitettyihin tarkoituksiin (mm. lääketieteelliset diagnoosit terveystai sosiaalihuollollisen hoidon tai käsittelyn suorittaminen terveystai sosiaalihuollon palvelujen ja järjestelmien hallintoa varten) voidaan käsitellä arkaluonteisia henkilötietoja, jos tietoja käsittelee tai käsittelystä vastaa salassapitovelvollinen henkilö. Tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 2 kohdan h alakohta edellyttää lisäksi, että käsittely tapahtuu lainsäädännön perusteella tai terveydenhuollon ammattilaisen kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti ja noudatetaan suoja-toimia.

Terveystietojen osalta on otettava huomioon myös tietosuoja-asetuksen 9 artiklan 4 kohta, jonka mukaan jäsenvaltiot voivat pitää voimassa tai ottaa käyttöön lisäehtoja, mukaan lukien rajoituksia, jotka koskevat geneettisten tietojen, biometristen tietojen tai terveystietojen käsittelyä.

Rekisteröidyn oikeuksista on säädetty kattavasti yleisen tietosuoja-asetuksen III luvun 12–22 artikloissa. Jäsenvaltiot eivät voi säätää muista rekisteröidyn oikeuksista kansallisen liikkumavaran puitteissa. Mikäli rekisteröidyn oikeuksista on tarkoitus poiketa, on otettava huomioon, että mahdollisuus rajoittaa rekisteröidyn oikeuksia on yhteydessä

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

4/8

henkilötietojen käsittelytarkoitukseen. Rekisteröidyn oikeuksia on mahdollista rajoittaa tietosuojasetuksen 23 artiklan sallimissa rajoissa.

Tietosuojasetuksen 89 artiklan mukaan tietyistä rekisteröidyn oikeuksista on mahdollista poiketa käsiteltäessä henkilötietoja tieteellistä ja historiallista tutkimusta tai tilastointitarkoitusta taikka yleisen edun mukaisia arkistointitarkoituksia varten. Poikkeaminen edellyttää, että kansallisessa lainsäädännössä on säädetty asianmukaisista suojoimista.

Tietosuojasetuksessa on säilytetty henkilötietodirektiivin ja henkilötietolain mukainen periaate käyttötarkoitussidonnaisuudesta. Tietosuojasetuksen 5 artiklan 1 kohdan (b) alakohdan mukaan henkilötiedot on kerättävä tiettyä nimenomaista ja laillista tarkoitusta varten, eikä niitä saa myöhemmin käsitellä näiden tarkoitusten kanssa yhteensopimattomalla tavalla. Jos kansallisella lailla poiketaan käyttötarkoitussidonnaisuuden periaatteesta, on esitystä tarkasteltava siitä suhteesta, muodostaako se demokraattisessa yhteiskunnassa välttämättömän ja oikeussuhteisen toimenpiteen tietosuojasetuksen 23 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen tavoitteiden turvaamiseksi. Tietosuojasetuksen 41 resitaalin mukaisesti henkilötietojen käsittelyä koskevan lainsäädännön tulee olla selkeää, täsmällistä ja ennakoitavaa.

Kyseisestä ehdotuksesta

Laki asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa

2 § määritelmät

Pykälän 1 kohdassa on määritelty *asiakas* maakunnan asukkaaksi tai muuksi henkilöksi, jolle maakunnan on järjestettävä sosiaali- ja terveydenhuolto.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevan lakiehdotuksen mukaan asiakkaalla tarkoitettaisiin asiakaslaissa tarkoitettua asiakasta sekä potilaslaissa tarkoitettua potilasta. Siten asiakastietolain tarkoittamissa tilanteissa olisi olemassa asiakas- tai potilassuhde. Sen sijaan nyt käsiteltävänä olevassa lakiehdotuksessa asiakas tarkoittaisi henkilöitä, joille maakunnalla on velvollisuus järjestää sosiaali- ja terveydenhuolto. Edellä mainitut määritelmät eroavat siten toisistaan. Tämän vuoksi tietosuojavaltuutettu esittää harkittavaksi nyt ehdotetun määritelmän muuttamista, mikäli asiakkaan erilainen määrittely voi johtaa väärinkäsityksiin.

36 § Sopimus suoran valinnan palvelun tuottajan kanssa

Pykälän 1 momentissa edellytetään, että maakunnan ja palvelun tuottajan on tehtävä sopimus ja sovittava momentissa mainituista asioista.

Saman pykälän 2 momentin mukaan maakunta ja palvelun tuottaja voivat sopia myös muista palvelujen tuottamista koskevista asioista.

Uudessa asiakastietolakia koskevassa lakiehdotuksessa, joka oli lausunnolla, on 7 §:ssä säännökset rekisterinpitäjän ja palveluntuottajan vastuista henkilötietojen käsittelyssä (rekisterinpidon vastuiden jakautuminen). Lisäksi yleisen tietosuojasetuksen, jota aletaan soveltaa 25.5.2018 alkaen, IV luvussa käsitellään rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän vastuuta. *Tietosuojasetuksen 28 artikla (3) edellyttää, että henkilötietojen käsittelijän suorittamaan henkilötietojen*

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

---

käsittelyä on määritettävä sopimuksella tai muulla oikeudellisella asiakirjalla, joka sitoo henkilötietojen käsittelijää suhteessa rekisterinpitäjään. Tietosuojavaltuutettu ehdottaa tämän vuoksi pykälän 1 tai 2 momenttiin lisättäväksi, että maakunnan ja palveluntuottajan on sovittava myös henkilötietojen käsittelystä siten kuin asiasta erikseen säädetään. Perusteluissa voisi kertoa tietosuojasetuksesta ja sen asianomaisista säännöksistä. Myös nykyisin voimassa olevassa laissa sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista on 25 §, joka edellyttää kirjallisen toimeksiantosopimuksen tekemistä. Lisäksi viimeksi mainitun lain 24 §:ssä kerrotaan osapuolten vastuista. Kyseiset 24 - 25 § on kuitenkin ehdotettu kumottavaksi uuden asiakastietolain säätämisen yhteydessä.

Lausuntokierroksella olleeseen, uuteen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä koskevaan lakiin ehdotetaan myös säännöstä rekisterinpitäjän ja palvelun tuottajan henkilötietojen käsittelyyn liittyvistä vastuista.

46 § Palvelun tuottajan velvollisuus palvelutoimintaa koskevien tietojen antamiseen

Pykälän 1 momentissa säädetään siitä, mitä tietoja palvelun tuottajien on toimitettava maakunnalle. Vaikuttaa siltä, että pykälän 1 momentin teksti ja sen perustelut eivät vastaisi toisiaan. 1 momentin perustelujen mukaan asiakkaita koskevat tiedot tallennettaisiin valtakunnalliseen kanta-palveluun, jonka kautta ne olisivat maakunnan käytettävissä. Myös lakiehdotuksen 65 §:n mukaan maakunnan järjestämismääräyksiin kuuluvien palvelujen tuottajien on tallennettava näihin palveluihin perustuvat asiakas- ja potilastiedot valtakunnallisia tietojärjestelmäpalveluja käyttäen maakunnan asiakas- ja potilasrekisteriin.

Pykälän 2 momentin mukaan tiedot kuitenkin annettaisiin maakunnalle 66 §:n mukaista tiedonhallintapalvelua käyttäen. On syytä täsmentää, onko tässä nyt kyse samasta asiasta ja vain eri termistä vai eri asioista.

Epäselväksi jää, sisältääkö tämä pykälä vain kanta -palvelujen avulla maakunnan asiakas- ja potilasrekisteriin vietävät tiedot vai myös jotain muita tietoja. *Tietosuojavaltuutettu ehdottaa säännöksen täsmentämistä niin, että siitä selvästi ilmenisi, mitkä tiedot annetaan tiedonhallintapalvelua käyttäen ja mitkä asiakas- ja potilastiedot on tarkoitus viedä suoraan kanta- palveluissa olevaan maakunnan asiakas- ja potilasrekisteriin.*

63 § Asiakas- ja potilastietojen rekisterinpito

Pykälän 1 momentin alussa toistetaan se jo sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakiakin koskevassa hallituksen esityksessä (HE 15/2017vp) oleva säännösehdotus (58 §) siitä, että maakunta on rekisterinpitäjä sen järjestämismääräyksiin kuuluvassa toiminnassa syntyneille sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilasasiakirjoille. Nyt käsiteltävänä olevan lakipykälän 1 momentti on kokonaisuudessaan saman sisältöinen kuin sote -järjestämislain 58 §.

Rekisterinpitäjästä säätäminen olisi selkeintä olla vain yhdessä laissa. Voisiko valinnanvapauslaissa olla vain viittaus sote-järjestämislain rekisterinpitäjää koskevaan säännökseen, jos siitä halutaan informoida. Näin on menetelty uutta sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköistä käsittelyä (myöhemmin asiakastietolaki)

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi

Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00
-----------------	--------------	--------------------------------	---------------

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

6/8

koskevassa lakiluonnoksessa (5 § 1 mom), joka oli hiljattain lausuntokierroksella.

63 §:n 1 momentin perusteluissa on todettu, että ennen maakuntien perustamista syntyneet julkisen sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköiden asiakas- ja potilasasiakirjat siirtyvät osaksi maakunnan asiakas- ja potilasrekistereitä niiden käyttötarkoituksen mukaisesti. *Tietosuojavaltuutettu ehdottaa, että edellä mainittujen asiakirjojen siirtymisestä uudelle rekisterinpitäjälle, samalla kun palvelujen järjestämisvastuu siirtyy sille, selvyyden vuoksi nimenomaan säädettäisiin ottaen huomioon, että muutos koskee suurta määrää kuntia ja kuntayhtymiä. Mm. sote-järjestämislakia koskevan voimaantulolakehdotuksen (HE 15/2017 vp) 9 §:n mukaan maakunnan viranomaisten tiedonsaantioikeus ei koske sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja. Kyseisen pykälän perustelujen mukaan maakunnilla ei ole tarvetta saada niitä ennen järjestämisvastuun siirtymistä.*

Tietosuojavaltuutettu ehdottaa myös arkistolaitoksen lausunnon pyytämistä siitä, voidaanko myös ”passiiviarkistossa” olevat asiakas- ja potilasasiakirjat siirtää. Tietosuojavaltuutetun toimivaltaan ei kuulu ottaa kantaa arkistolain soveltamiseen. Tietosuojavaltuutetun käsityksen mukaan arkistolaki kuitenkin edellyttää kunkin arkistonmuodostajan tietojen säilyttämistä yhtenä kokonaisuutena. Vaikka aktiivikäytössä olevat asiakas- ja potilasasiakirjat voidaan siirtää, niin ymmärtääkseni kunkin arkistonmuodostajan ”passiiviarkisto” tulisi säilyttää arkistolain mukaisesti yhtenä kokonaisuutena osapuolten sopimassa paikassa.

Pykälän 2 momentin mukaan palvelun tuottajalla on oikeus käsitellä 1 momentissa tarkoitettussa maakunnan asiakas- ja potilasrekisterissä olevia asiakkaan palvelun edellyttämiä tietoja. Myös tämä momentti on asiallisesti saman sisältöinen kuin sote-järjestämislakiehdotuksen 58 §:n 2 momentti. Viimeksi mainittu on täsmällisemmin kirjoitettu. Tietosuojavaltuutettu ehdottaa, että samaa säännöstä ei toistettaisi, vaan vain viitattaisiin siihen, jos se katsotaan tarpeelliseksi.

2 momentin muotoilu on lisäksi tietosuojavaltuutetun näkemyksen mukaan ongelmallinen ottaen huomioon lausunnolla olleen uuden asiakastietolain säännökset. Sinänsä pitää paikkansa ilman erillistä lainsäädännöstäkin, että rekisterinpitäjän lukuun toimivat palvelun tuottajat voivat päästä katsomaan antamassaan palvelussa tarpeellisia tietoja rekisterinpitäjän rekisteristä ja myös tallettaa sinne antamassaan palvelussa kerättyjä tietoja tietoturvallisesti. Momentissa käytetty käsitellä -termi on kuitenkin laaja ja se sisältää paljon muitakin henkilötietoihin kohdistuvia toimenpiteitä, mm. niiden luovuttamisen sivullisille. Palvelun tuottajilla on oikeus käyttää palvelunjärjestäjän rekisteritietoja vain palvelun tuottamiseen. Rekisterinpitäjä päättää tietojen luovuttamisesta, mutta voi sopia siitä, että palvelun tuottaja käytännössä luovuttaa tiedot. Momentista voi saada myös sen käsityksen, että se antaisi palvelun tuottajille oikeuden käsitellä maakunnan rekisteritietoja laajemmin kuin mitä uutta asiakastietolakia koskevan lakiluonnoksen mukaan on mahdollista maakunnan sisällä. *Tietosuojavaltuutettu ehdottaa momentin selventämistä tai sen poistamista tai viittausta sote -järjestämislain ao pykälään. Momenttia voisi selventää esim. seuraavasti: ”Maakunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluvan palvelun tuottajalla on oikeus käsitellä 1 momentissa tarkoitettussa maakunnan asiakas- ja potilasrekisterissä olevia asiakkaan palvelun edellyttämiä välttämättömiä asiakas- ja potilastietoja siten kuin siitä tarkemmin asiakastietolaissa ja muussa laissa säädetään.”* Toinen vaihtoehto on jättää momentti kokonaan pois ja todeta asia vain perusteluissa. Tietosuojavaltuutettu ehdottaa tarpeellisten tietojen sijasta

---

Postiosoite

PL 800

00521 Helsinki

Käyntiosoite

Ratapihantie 9

6. kerros

Vaihde

029 56 66700

Sähköposti ja kotisivut

tietosuoja@om.fi

<http://www.tietosuoja.fi>

Neuvonta

029 56 16670

ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00

pe 9:00-12:00

TIETOSUOJAVALTUUTETUN TOIMISTO

7/8

välttämättömiä tietoja, koska myös uuden asiakastietolain 16 §:ssä edellytetään käsiteltävien tietojen olevan välttämättömiä.

Myös ehdotetun pykälän 3 momentti on vastaavan sisältöinen kuin sote-järjestämislain 58 §:n 3 momentti. *Riittäisikö tässä vain viittaus kyseiseen säännökseen, jos se katsotaan tarpeelliseksi?*

66 § Maksuvälityksen tiedonhallintapalvelu ja 67 § tiedonhallintapalvelujen toteuttaminen

66 §:n 1 momentin mukaan asiakkaan valinnan vapauden toteuttamiseksi on valtakunnalliset tiedonhallintapalvelut. 67 §:n mukaan Kansaneläkelaitos toteuttaa 1 momentin 1 kohdassa tarkoitettua asiakkaan valinnan toteuttavaa palvelua. Palvelu toteutetaan siten, että sitä voidaan käyttää asiakastietolain 19 §:n mukaisen kansalaisen käyttöliittymän (omakanta) yhteydessä. Perustelujen mukaan valintapalvelut välittää tiedon maakunnalle ja asianomaiselle palveluntuottajalle.

Säännöksestä saa sen käsityksen, että kyse on pelkästään teknisestä palvelusta, jota kautta asiakas ilmoittaa tekemänsä valinnat maakunnalle tai palveluntuottajalle. Siten palveluun ei vaikuttaisi syntyvän rekisteriä asiakkaan valinnoista, vaan tieto niistä vain välitettäisiin edellä mainituille tahoille. Jos rekisteri omakantaan kuitenkin syntyy, niin silloin siitä pitäisi säätää ja sen rekisterinpitäjästä.

66 §:n 1 momentin 2 kohta koskee valinnanvapauden tietopalvelua, jossa on tiedot kaikista valinnanvapauspalvelujen tuottajista ja niiden palveluista. Perustelujen mukaan palvelujen tuottajien olisi ilmoitettava palveluun koskevat tiedot. Tuottajia koskevia tietoja on myös 3 kohdan mukaisessa tuottajahallintapalvelussa ja 5 kohdan mukaisessa tuottajien yhteiskuntavastuun tietopalvelussa. *Jos palvelun tuottajina voivat olla myös itsenäiset ammattihenkilöt, niin heitä koskevat tiedot ovat henkilötietoja ja tällöin kyse on henkilörekisteristä. Tällöin tulee arvioida, ovatko kenties maakunnat näidenkin tietojen rekisterinpitäjiä ja onko kyse vain teknisestä palvelusta maakuntien lukuun vai kuka on näiden tietojen rekisterinpitäjä. Onko rekisterinpitäjä kenties 67 §:ssä mainittu x, joka toteuttaa kyseiset palvelut. Jos henkilörekisteri muodostuu, niin rekisterinpitäjästä on syytä säätää.* Pykälän 3 momentin mukaan kyseisessä pykälässä mainitut tietojärjestelmät ovat yhteydessä toisiinsa siten, että niissä olevat tiedot ovat saatavilla kaikista pykälässä mainituista palveluista. Lisäksi osa tiedoista julkaistaan yleisessä tietoverkossa.

66 §:n 1 momentin 4 kohta koskee palvelutuotannon seurantapalvelua, jolla toimitetaan tiedot asiakkaiden saamista palveluista, jolla toimitetaan tiedot asiakkaiden saamista palveluista maakunnalle sekä asiakassetelin, henkilökohtaisen budjetin ja maksusetelin antajalle. *Viittaamaan siihen, mitä olen asiaan liittyvästä epäselvyydestä 46 §:n yhteydessä todennut.* Ehdotuksessa ei oltu vielä määritelty sitä, mikä taho suurimman osan 66 §:n mukaisista palveluista toteuttaa.

Tietosuojavaltuutettu

Reijo Aarnio

Ylitarkastaja

Marita Höök

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihe	Sähköposti ja kotisivut
PL 800	Ratapihantie 9	029 56 66700	tietosuoja@om.fi
00521 Helsinki	6. kerros		http://www.tietosuoja.fi
Neuvonta	029 56 16670	ma-to 9:00-11:00 & 13:00-15:00	pe 9:00-12:00

Tietosuojavaltuutetun toimivalta

Henkilötietolain (523/1999) 38 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutettu antaa henkilötietojen käsittelyä koskevaa ohjausta ja neuvontaa sekä valvoo henkilötietojen käsittelyä tämän lain tavoitteiden toteuttamiseksi ja käyttää päätösvaltaa siten kuin tässä laissa säädetään.

Henkilötietolain 40 §:n 1 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on edistettävä hyvää tietojenkäsittelytapaa sekä ohjein ja neuvoin pyrittävä siihen, ettei lainvastaista menettelyä jatketa tai uusita. Tarvittaessa tietosuojavaltuutetun on saatettava asia tietosuojalautakunnan päätettäväksi taikka ilmoitettava syyteeseen panoa varten.

Henkilötietolain 40 §:n 2 momentin mukaan tietosuojavaltuutetun on ratkaistava asia, jonka rekisteröity on saattanut 28 ja 29 §:n nojalla hänen käsiteltäväkseen. Tietosuojavaltuutettu voi antaa rekisterinpitäjälle määräyksen rekisteröidyn tarkastusoikeuden toteuttamisesta tai tiedon korjaamisesta.

Henkilötietolain 41 §:n 1 momentin mukaan asianomaisen viranomaisen on varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi valmisteltaessa lainsäädännöllisiä tai hallinnollisia uudistuksia, jotka koskevat henkilöiden oikeuksien ja vapauksien suojaamista henkilötietojen käsittelyssä. Saman pykälän 2 momentin mukaan syyttäjän on ennen tämän lain vastaista menettelyä koskevan syytteen nostamista kuultava tietosuojavaltuutettua. Tuomioistuimen on tällaista asiaa käsitellessään varattava tietosuojavaltuutetulle tilaisuus tulla kuulluksi.

Postiosoite	Käyntiosoite	Vaihde	Sähköposti ja kotisivut
PL 800 00521 Helsinki	Ratapihantie 9 6. kerros	029 56 66700	tietosuoja@om.fi http://www.tietosuoja.fi